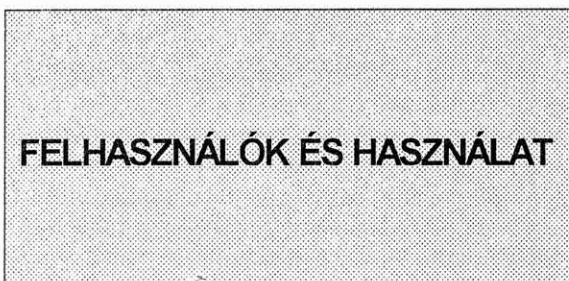

sajtókonferenciát rendezhet, amelyen a szponzort is bemutatja, köszönetet mondhat a helyi sajtóban a támogatásért, vagy a szponzor nevét tartalmazó táblát helyezhet el a könyvtár falán.

(Rácz Ágnes)

Használat- és igényvizsgálat

96/099

MOSLEY, Pixey Anne: Engineers and librarians: how do they interact? = Sci.Tech.Lib. 15.vol. 1995. 1.no. 51-61.p. Bibliogr. 6 tétel.

Hogyan jönnek ki egymással a mérnökök és a könyvtárosok?

Felmérés [forma]; Kommunikáció -használókkal; Kutató -mint olvasó; Szakkönyvtár -műszaki

A Louisianai Állami Egyetem Könyvtártudományi Tanszékének 1993 októberében végzett tanulmánya a szakkönyvtárosok és a mérnök felhasználók közötti kommunikációnak a kapcsolatteremtés képességére vonatkozó szempontjait vizsgálta. A fenti célból kifejlesztett kérdőívet 140, elsősorban mérnököket kiszolgáló műszaki könyvtár szakkönyvtárosainak küldték ki. A kérdőívek alapján a könyvtárosok szemszögéből értékelték a kommunikációs szokásokat és problémákat. A felmérés szerint a kommunikációs nehézségeken kívül az egyik fő akadály az, hogy sok használó nem tud a könyvtár szolgáltatásairól. A kérdőívek kommentárjai szerint azonban ezek a problémák a könyvtárosok aktívabb hozzáállásával megoldhatók.

(Autoref.)

Olvasáskutatás

96/100

KÜBLER, Hans-Dieter: Leseforschung – für bibliothekarische Belange quergelesen. Eine vergleichende Sichtung und kritische Interpretation = Bibliothek. 19.Jg. 1995. 2.no. 187-296.p. Bibliogr.

Res. angol és francia nyelven

Olvasáskutatás – könyvtárosi szemmel nézve. Összehasonlító elemzés és kritikai értelmezés

Olvasási szokások; Olvasáskutatás

Manapság sokan panaszkodnak az olvasás megállíthatatlan hanyatlására – különösen a gyermekekről és a fiatalokról feltételezik, hogy egyre kevésbé hajlandók olvasni. A felmérések azonban mást bizonyítanak: általánosságban az olvasás volumene az elmúlt években nem változott, viszont erősödő minőségi eltérések és problémák mutathatók ki. A cikk a könyvtárosok szemszögéből összefoglalja a legfontosabb felmérések tényeit, részletesen megvizsgálja a fő változókat (képzettség, nem, kor) és ezek hatását az olvasási szokásokra és érdeklődésre, majd számba veszi azokat az intézményeket, amelyek motiválhatják, elősegíthetik a könyvek és az olvasás szeretetét. Ide tartoznak a könyvtárak is. Bebizonyítja, hogy a tömegkommunikációs médiák uralta társadalmakban a jelenségek egyszempontú, elszigetelt vizsgálata nem megfelelő, s túlzásokhoz vezet. A tanulmány végül könyvtárpolitikai irányelveket és stratégiákat javasol az irodalommal való ellátásra, figyelembe véve az új technológiák kihívásait.

(Autoref.)

96/101

OGUNROMBI, S.A. – ADIO, Gboyega: Factors affecting the reading habits of secondary school students = Libr.Rev. 44.vol. 1995. 4.no. 50-57.p.

Milyen tényezők befolyásolják a nigériai középiskolások olvasási szokásait?

Középiskolás; Olvasásvizsgálat

Nigériában az olvasás ma nem nevezhető életformának. Eszköznek tekintik, amelynek segítségével letesznek egy vizsgát, bizonyítványt és ennek köszönhetően jobb állást szerezhettek. Tanárok, könyvtárosok feladata az olvasás megszerettetése az iskolában annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedékek számára természetes elfoglaltság legyen az olvasás.

1992-ben Nigéria két vidékén végeztek felmérést az olvasási szokásokról. Tíz iskola hat-száz diákjának juttattak el kérdőívet. A vizsgálatba bevont iskolák rendelkeztek kisebb–nagyobb könyvgyűjteménnyel. A tanulmány célja volt azon tényezők feltérképezése, amelyek befolyásolják az olvasási szokásokat, könyvek és egyéb olvasnivalók hozzáférhetőségének felmérése, valamint a jobb olvasási szokások kialakítását célzó módszerek kidolgozása.

A kérdőívek adatai szerint társadalmi és gazdasági tényezők gátolják a könyv szeretetének kialakulását. Nigériában ma is nagyon jelentős a gyermekmunka. A megkérdezettek 61%-a nyilatkozott úgy, hogy szüleik dolgoztatják őket, amikor otthon vannak. Az otthonok jelentős része túlszűfolt, zajos és gyengén világított. Könyv csak kevés lakásban található. A gyenge olvasási készségért, amely az olvasási szokások kialakulását nagyon megnehezíti, a nigériai oktatási rendszer a felelős. A tanítás unalmas, kevés a nyelvtanár, hiányoznak azok az eszközök és források, amelyek a hatékony olvasástanításhoz nélkülözhetetlenek. A megkérdezett iskolák többségében nincs működő könyvtár illetve képzett könyvtáros. A meglévő könyvtárakat pedig inkább a középiskola magasabb osztályaiba járó diákok használhatják. A nigériai középiskolások jelentős része (79%) majdnem kizárólag a tan-könyvekre hagyatkozik.

A jelenlegi helyzet javítása érdekében a tanulmány felhívja a szülők figyelmét a gyerekek olvasási szokásainak kialakításához szükséges feltételek biztosítására. Továbbá leszögezi, hogy a helyi önkormányzatok és a kormány kötelesek könyvtárakat létesíteni városon és falun a diákok előmenetelének támogatása érdekében.

(Pappné Farkas Klára)

96/102

SZOCKI, József: Kultura czytelnicza robotników = Poradnik Bibl. 1995. 7-8.no. 16-18.p.

A munkások olvasási kultúrája

Munkásolvasó; Olvasási szokások

1993-ban felmérést tartottak a czechowicei–dziedzici ipari üzemek olvasó munkásai, nevezetesen bányászai, hergerdei, olajipari és elektrotechnikai dolgozói körében olvasáskultúrájuk jellemzése végett. (A forrásdokumentum nem közli, hogy az olvasó munkások hány százalékát teszik ki az összesnek, sem azt, hogy populációjukon belül mekkora volt a felmért reprezentáció. A felmért egyének – tűnik ki „per tangentem” a cikkből – általában általános iskolai végzettséggel rendelkeztek.)

A felmérés fontosabb eredményei a következők:

Az olvasó munkások körében is a TV- és a video-nézés volt a legkedveltebb szabadidőfelhasználás (72%). Az egyéb kedvtelések között a második helyen szerepel a könyvolvasás (a megkérdezettek 42%-a említette), majd az újság- és folyóiratolvasás (34%), valamint a rádióhallgatás (27%) következik.

Az olvasás gyakoriságát illetően azt lehetett megtudni, hogy 2% hetente, 12% kéthetente, 27% havonta, 35% félévenként, 24% pedig még ritkábban olvas el egy-egy könyvet.

A fentiekből következik: noha az olvasás nem versenyezhet a szabadidőfelhasználás modern formáival, manapság is előkelő helyen szerepel a munkások kulturális szokásai között. Az olvasás leggyakoribb célja a szórakozás, a kellemes időtöltés. Ezt a megkérdezettek 44%-a szögezte le. Ezért nem csodálható, hogy a mintasokaságban 90% mindenekelőtt szépirodalmat olvas. Ennek ellenére meglehetősen sok felmért (a férfiak 28%-a, a nők 18%-a) jelezte, hogy az olvasást tájékozódásra és új ismeretek szerzésére is felhasználja.

Újságot és folyóiratot (főként regionálisat) ugyancsak sokan szoktak kézbe venni (61% rendszeresen, 36% esetenként, csupán 3% az, aki nem szokott periodikát olvasni).

Az olvasmányok útján való példaképkeresés sem volt ismeretlen a felmért munkások körében (17%-uk vallott felőle). A férfiak elsősorban erős,

bátor, gazdag példaképeket kerestek, a nők pedig olyan hősnőket, akiket imádnak, akikért rajonganak, illetve akik átmentek a viszonzatlan szerelem keservein. Erős pozíciói vannak a kompenzatív olvasásnak.

A szépirodalom lehetséges típusai (népszerű, elemi iskolában megismert klasszikusok, középiskolában megismert klasszikusok, elitirodalom) közül a népszerű művek iránt mutatkozik a legnagyobb érdeklődés. A férfiak körében MacLean és Ludlum, a nők körében pedig Rodziewiczówna és Courthis-Mahler egy-egy műve a legnépszerűbb. Ezzel párhuzamosan azonban a fent említett típusok mindegyikéből olvasnak esetenként műveket.

A felmért munkásság által legszívesebben olvasott szerzők toplistája az alábbi: Rodziewiczówna, Sienkiewicz, MacLean, Forsyth, Ludlum, Fleszarowa-Muskat, Kraszewski, May, Tinsley, Follet, Szklarski, Wankowicz, Chmielewska, Christie, Dumas, Goring, Masterton, Bunsch, Fiedler, Lem, Mniskówna, Verne.

(Futala Tibor)

Használók képzése

96/103

CREMER, Monika: Internet für Bibliotheksbenutzer. Erfahrungen aus dem Göttinger Projekt = Bibliotheksdienst. 29.Jg. 1995. 7.no. 1125-1138.p.

Internet a használók számára. Göttingeni tapasztalatok

A német könyvtáros egyesület 1995. évi göttingeni konferenciáján elhangzott előadás

Egyetemi könyvtár; Használók képzése -felsőoktatásban; Számítógép-hálózat; Szolgáltatások használata

Németországban kb. 800 WWW-szerver működik, legtöbbször felsőoktatási intézményben, cégeknél és kereskedelmi szolgáltatóknál. A könyvtárakban még ritkán van a használóknak hozzáférésük az Internethez.

A göttingeni Állami és Egyetemi Könyvtár kezdettől fogva arra törekedett, hogy a szakrefe-

rensek mellett az olvasók is használhassák az Internetet. 1994 nyarán kezdte meg munkáját egy Internet-munkacsoport. Előbb ennek tagjai, majd a tájékoztató szolgálat és az olvasóterem munkatársai részt vettek egy bevezető hálózati tanfolyamon. Az olvasók számára hetente egyszer szerveztek bevezető előadást, és információs brosrúrát készítettek.

Ezzel párhuzamosan, a WEBDOC projekt keretében folytak a WWW-alapú tájékoztatói rendszer és a WWW nyitólap kialakításának munkálatai.

1995 áprilisában alakult meg a szakreferensek Internet-csoportja, amely elsősorban 'a könyvtár kiemelt fontosságú gyűjtőkori területein igyekszik az Internetről dokumentumokat beszerezni, feldolgozni és szolgáltatni.

A WEBDOC a PICA rendszer projektje, amelyben holland és német könyvtárak vesznek részt a Kluwer és az Academic Press kiadókkal együttműködve. Egy leideni központi szerveren közösen építik az online hozzáférhető dokumentumok katalógusát (WebCat). Magukat a dokumentumokat más szervereken is tárolják. A katalógus a PICA online dokumentumok számára kidolgozott speciális formátumában épül. A kiadók a cikkeket SGML-fejeléssel látják el, amely a bibliográfiai adatok mellett tárgyi feltárást és indexelt referátumokat is tartalmaz.

A WEBDOC adatbázisát a résztvevő könyvtárak olvasói használhatják. Szabadon kereshetnek benne, de a dokumentumrendeléshez könyvtárközi kölcsönzési számlát kell nyitniuk. Az elszámolás módját most dolgozzák ki.

1995 márciusától egy munkacsoport azzal foglalkozott, hogy hogyan lehet az elektronikus dokumentumokat a könyvtár munkamenetébe és szolgáltatási kínálatába beépíteni. Az első ilyen kísérletek matematikai preprintekkel és elektronikus folyóiratokkal történtek. Jelenleg az ún. média-olvasóteremben négy PC áll a beiratkozott olvasók rendelkezésére.

A könyvtár azt tervezi, hogy minden munkatárs bevezető képzésben részesül az Internet és a Netscape használatáról. Ezután szakterületenként rendezvényeket szerveznek majd az Internet kínálatáról.

A SafeGuard szoftver segítségével az olvasók közvetlenül a Netscape felületre jutnak. A hozzáférési jogosultság kérdésében a könyvtár liberalizmusra törekszik. Egyelőre a hálózat használata díjtalan, nem adnak ki jelszavakat és

speciális azonosítókat. Ha nagy lesz az érdeklődés, a használati időt egy órára fogják korlátozni.

Az első tapasztalatok szerint az Internet használatba adása olyan beruházás, amelyre még a szűkös anyagi körülmények között is érdemes áldozni.

(Hegyközi Ilona)

96/104

SARGENT, G. – MORRIS, A.: Practical implications of the introduction of flexible learning techniques to an IT-based course = Educ.Inf. 13.vol. 1995. 2.no. 91-102.p. Bibliogr. 6 tétel.

Egy információtechnológiára alapuló egyetemi tantárgy rugalmas oktatási módszerének gyakorlati vonatkozásai

Használók képzése -felsőoktatásban; Információtechnológia; Oktatási módszer

A cikkben ismertetett projekt célja egy információtechnológiára épülő tantárgy (Adatbázis alapismeretek) tanításánál alkalmazott rugalmas oktatási technika értékelése. A hallgatók két csoportját hagyományos módszerrel oktatták, amely előadásokból, megbeszélésekből és gyakorlati foglalkozásokból állt. Egy másik két csoportnak, amelyik rugalmas oktatásban részesült, egy speciálisan előkészített tanulási útmutató csomagot osztottak ki, amelyik ismertetéseket, feladatokat, egy floppy lemezt és önkiszolgáló tesztek tartalmazott. A tanfolyam végén mindkét csoportot azonos módszerekkel értékelték (záróvizsga, kiértékelő kérdőív stb.), s megállapították, hogy a rugalmas oktatásban résztvevők lényegében ugyanolyan eredményeket értek el, mint a hagyományosan tanított csoport. A használt technikának az elfogadásában sem találtak lényeges különbséget a két csoport között. A cikk, kitérve az erőforrások megteremtésére is, bemutatja a szóban lévő kötetlen tanfolyam bevezetésének követelményeit, s tárgyalja az elért rugalmasság mértékét.

(Autoref.)

INFORMÁCIÓELŐÁLLÍTÁS, -MEGJELENÍTÉS ÉS -TERJESZTÉS

Adatok, információk rögzítése, digitalizálás

96/105

DHAKA, R.P.S. – ARORA, Kamlesh – NISHI P.: Optical character recognition: a boon or bane = Ann.Lib.Sci.Doc. 41.vol. 1994. 4.no. 121-126.p.

Optikai karakterfelismerés: áldás vagy átok?

Alakfelismerés; Hatékonyság; Szoftver

Az optikai karakterfelismerés (Optical Character Recognition, OCR) mint a papír alapú információk elektronikus hordozókra történő konverziójának eszköze újabban ismét előtérbe került. A cikk különféle OCR szoftverekkel eltérő körülmények között végzett adatbeolvasási kísérletek eredményeit adja közre. Következtetésként megállapítja, hogy az OCR még nem képes kiváltani az adatok kézi begépelését, s ezért Indiában a fő adatbáziselőállítók továbbra is az utóbbi módszert használják. John Rose, az Uneso szakembere hasonló vizsgálatokat végezve hasonló következtetésre jutott, s megállapította, hogy ugyanaz az OCR szoftver különféle szövegekkel különféle eredményeket ad. Az indiai kísérlet során a legjobb eredményeket a német kiadványokkal érték el, a nyomdai előállítás kiemelkedően jó minőségnek köszönhetően.

(Autoref. alapján)

Lásd még 37